

MODERNE BALLETT på sitt beste avleveres av Operaballetten i Tetley-verket «Mythical Hunters». To topprestasjoner ytes av Roger Lucas og Leonie Leahy, her i aksjon på scenen.

VEL BLÅST ballettsjef Borg!

— Tre balletter anmeldt av LEIF BORTHEM —

Operaballetten har latt sin nye store forestilling av sesongen gå av stabelen. Så vidt jeg forstår, den nye ballettsjefens åpningsfanfare (endelig alene). Den har en treklangsakkord som lar seg høre. Ualmindelig interessant var sammenstillingen: En prøve på neoklassisk ballett, en annen på amerikansk ballettuttrykk av i dag og en tredje, en klassiker fra den keiserlige russiske danse-kunst da denne befant seg på høyden og på det siste før revolusjonen kom og gjorde den keiserlige kunst til proletariatets eiendom. Alle tre er representanter på høyeste nivå.

Skal man først veie, vil jeg nok tro at Poul Gnatt og Russel Kerrs neoklassistiske ballett i Balanchines And til Brahms Haydn-variasjoner er den minst interessante. Nok så blodløs virket den på meg i hvert fall. Det kan vel være at den ikke kom helt til sin rett fordi utførelsen virket nok så uninspirert.

Akkurat balletter av denne art krever den absolutte perfektion og lyriske innlevelse skal de gripe. Glimtvis opplevde man nok også dette, f.eks. i en samdans av (tror jeg da — umulig å identifisere sikkert i den duse scenebelysning) Guri Pahle Glad og James de Bolt; der legemenes hengivelse ved sine rene, overlegne linjeføring nettopp ble den duggfriske klare materialisering av den skønne musikk — som vel skulle være meningen med det hele.

Kan hende ble neste post på programmet, «Mythical Hunters», av den amerikanske koreografen Glen Tetley til musikk av den israelske komponisten Odeon Partos, kveldens største opplevelse, ikke minst fordi den gav kveldens mest helstøpte forestilling i Glen Tetley og hans partner, Scott Douglas kompromissløs innstudering.

Vi fikk en prøve på moderne ballett på sitt beste, der en møter både den sublimt abstrakte og føler likefrem på kroppen den dype sanselige dansebesettelse.

Tittelen er ledende og den fører inn i en urtilværelse av dunkende rytmer og legemlig bevissthet bestemt av rituell mystikk og hemmelig magi. Kanskje et møte med våre jungale arketyper? Jeg vet ikke — bare godtar at det skal dreie seg om

liv, død og oppstandelse, om de som jager og de som jages. Det kan være det samme, bare ble følelsen av å oppleve noe vesentlig om meg selv og mitt forhold til fortiden og tilværelsen besettende sterk av denne dirrende uttrykksfullhet.

Vi fikk også se et ensemble drillet til fullkommenhet med en legemlig innlevelse til det nesten uutholdelig ekstatiske, av dansere som syntes skapt til denne kroppslige djevlskap — som Leonie Leahy og Marte Sæther.

OPERABALLETTEN

1 «PRISMATISKE VARIASJONER» av Poul Gnatt og Russel Kerr.

INNSTUDERING: Poul Gnatt.

MUSIKK: Brahms Haydn-variasjoner.

2 «MYTHICAL HUNTERS» av Glen Tetley.

INNSTUDERING: Glen Tetley/Scott Douglas.

MUSIKK: Odeon Partos.

LYSDESIGN: John B. Read.

3 «PETRUSJKA» av Michel Fokine.

INNSTUDERING: Igor Stravinsky.

SCENOGRAFI: Alistair Powell.

DIRIGENT: Per Ake Andersson.

MED BL. A.: Marte Sæther, Leonie Leahy, Anne-Merete Sundberg, Roger Lucas, Terje Solberg, Jens Graff (gjest), Ellen Kjellberg og Antony Geeves.

Atter en gang så vi en «gjenfødt» Terje Solberg i overgiven legemlig utfoldelse etter at han like før hadde demonstrert sitt blikke engasjement i klassiske dansesvalber. En Roger Lucas stråttende av primitiv styrke og raffinert bevegelighet. En Anne-Merete Sundberg lidenskapelig med på den sanselige kroppsliken. Hele det øvrige ensemblet i lykkelig disiplinert utfoldelse!

Høydepunktet skulle vel allers være den berømte «Petrusjka»-balletten av Fokine til Stavinskis edle musikk. Den gav også kveldens største enkeltprestasjon, tittelrollen danset og

mimet av vårt store dansetalent i utlendighet, Jens Graff.

Jeg har ikke sett denne rolle bedre utført noen gang — ikke mer urovekkende gripende — et stykke menneskelig fornøddelse og oppsløftelse som angår oss alle til alle tider.

Også her dreier det seg om mytiske ting, om død og oppstandelse og kanskje i tillegg muligheten av frelse — alt uttrykt av en marionettefigur fylt med sagnmugg som får sjel ved berøring av trollmannens stav. Det er ikke bare menneskelivets mysterium, men også kunstens særlige mysterium Jens Graff innvier oss i med sitt spill.

Det skal være Russlands udødelige sjel som symboliseres ved dukken Petrusjka, som får liv og drepes og gjenoppstår på et koglende marked i gammel-Russland. Det kan han godt være, som han like gjerne kan være representant for den hele verden i mørke trollmanns hender.

Allt annet omkring denne figur blir naturligvis bare staffasje, men det er også en staffasje som gir anledning til megen artig scenisk gjøgling.

Det er her det svikter en del i Poul Gnatts regi. Det blir liksom aldri noe virkelig sus over de store fargesprakende scenene, der russisk dansende ablegoyer skal kalle på storm hos publikum. De sene sceneskift er kanskje grunnen til at heller ikke de groteske sjual-scener mellom dukkene får hele sitt ytre lattervekkende liv, enda det til dels illuderer mesterlig av de deltagende dukker.

Maureren, den triumferende beller som dreper Petrusjka, har jeg aldri sett virkelig tilfredsstillende utført, kanskje det er en håpløs oppgave, så jeg skal ikke klandre Antony Geeves, Ellen Kjellberg er fantastisk dukkeaktig, men det gjør antagelig at hun har måttet gi avkall på den underliggende sex, som skal gi dobbeltvirkning. Egentlig er det vel bare Jens Graff som helt ut er dukke og likevel menneske.

Mon ikke Charles Scluck som Charlatan også er blitt for mye dukke i sin sterke maskering til å virke så farlig at han vil spøke i våre drømmer etter kveldens forestilling?

Nåja, dette er likevel små innvendinger mot et festlig høydepunkt på en strålende balletkveld. Gå selv og døml!

Gjerde som skolemester

— ASNE KOLBERG —

Talerstolen ble til et kateter og Bjartmar Gjerde til en autoritær skolemester da debatten etter statsrådets foredrag ebbet ut på forfatterseminaret på Voksenåsen i går.

Statsråden lot seg provosere av forfatterens enstemmige økonomiske utålmodighet og enkelte yngre debattanters antydning i debatten om at et demokratisk kulturliv med forankring i folket ikke kan vokse fram under vårt nåværende samfunnsystem. Gå stille, vær varsom, dere kommer ingen vei uten å samarbeide med oss, var kulturministerens formaning til de vel 50 forfatterne på «pultene».

— Kanskje for første gang i vår

historie står vi i en situasjon da det er mulig å skape kontakt mellom de store grupper i folket og kunsten og kunstnerne, sa Gjerde.

— Denne situasjonen legger et ansvar ikke bare på de bevilgende myndigheter, men også på forfattere og kunstere om å engasjere seg i et positivt reformarbeid. Den som drømmer om en revolusjon, drømmer gale drømmer. Det tjener ingen hensikt å føre en debatt på andre premisser enn virkelighetens, sa statsråd Gjerde.

Advarsel fra statsråd til forfattere

Så kan man jo spørre hvilken virkelighet statsråden referer til, Kulturdepartementets eller den virkelighet norske forfattere står i? Forfatterne selv var i alle fall ikke i tvil om hvilken virkelighet han mente.

Kanskje for første gang i historien har en norsk statsråd uttalt en så klar og utvetydig vakt dere-formaning til en gruppe mennesker hvis interesser han er satt til å ivareta.

Statsråd Gjerde åpnet sitt foredrag om Regjeringens kulturpolitikk med beundringsverdig mot da han fastslo at kulturbud-

sjettet for 1972 var et radikalt budsjett, med en økning fra fjoråret som var dobbelt så sterk som økningen i statbudsjettet som helhet.

Han skisserte fra Arb. partiets kommende kulturmelding, der tendensene går i retning av fortsatt desentralisering, stimulering av amatørvirksomheten, en bevilgningsmessig tyngdeoverføring fra de sentrale institusjoner til de lokale, sted-egne kulturmiljøer, opprettelse av kulturelle kjerne-sentra, med Fyrde, Tromsø, Molde, Drammen og Mongstad nevnt som eksempler.

Industrisentra foran lokal-kulturen

Det var vel Idar Kristiansen som sterkest brakte motforestillingene mot kjernemiljøene inn i bildet ved å bruke Gjerdes eget eksempel om Mongstad.

— Det er skremmende ord hvis kulturell distriktsutbygging skal bety at man først raser et helt bygdesamfunn, for i neste omgang

å prøve og bygge opp et nytt kultursamfunn, sa Idar Kristiansen.

Statsråd Gjerde svarte, før han måtte løpe fra debatten etter tre kvarter, at skremmende eller ikke skremmende — det er Regjeringens politikk at industrisentra må bygges opp, med de negative konsekvenser dette enn kan få for lokalsamfunnene.

Gjerde for disiplene

I morgen tidlig skal statsråd Bjartmar Gjerde i ilden igjen. Denne gang blir det imidlertid kulturpolitisk 70-års prespektiv i disiplenes nærvær.

Det er nemlig Sosialistiske Kulturarbeideres Forening som har invitert til «en bred debatt om retningsskjiftene for norsk kulturpolitikk i årene som kommer».

Møtet er lagt opp etter mønster av de gigantiske kultur-møtene Oslo Arbeidersamfunn avvirket for noen år siden: Kort hilsen fra

partiets sjef, statsminister Trygve Bratteli. Deretter redegjør Gjerde for de praktisk-politiske retningsskift og siktemålet med Arbeiderpartiets kulturpolitikk. Og så blir det debatt fram til en gang på ettermiddagen. Den skulle vel gi stoff til den bebudede kulturmeldingen, annonsert som noen måneder!

Symfonisk sus

— ØISTEIN SOMMERFELDT —

Den unge norske komponisten Ragnar Söderlind vekker stadig berettiget oppmerksomhet. Denne gang ble hans «Trauermusik» spilt for første gang i filharmonisk regi under ledelse av en gammel kjenning, Herbert Blomstedt. Den malende dysterheten fikk en helt fascinerende skulpturell tolkning. Söderlind er ikke redd for å bruke slagverk og mesing i rikt monn, men det føles ekte og berettiget fordi han for sitt indre øre har en klar orkestral disponeringsevne. Han snakker å si noe om sorgen og smerten, og det får han gjort på en overbevisende måte med bruk av brede, pastose penselstrøk over det symfoniske lærret. — Komponisten måtte fram og motta stormende applaus fra en fullsatt Aula.

Barytonen Asbjørn Hansli var solist i Bachs kantate «Ich habe genug». Partiet som helhet lå for dypt for denne særprogete lyriske-dramatiske barytonen, men hans tolkning var meget uttrykksfull

og inderlig. Solo-obo-partiet, spilt av Brynjar Hoff, klang ypperlig — og i fortsættelsen av konserten med Rogers «Variasjoner» var det oboen igjen med presensasjon av temaet, og det kom meget fint til sin rett og lovt storveies for fortsættelsen. Og den ble i alle deler rosverdig. Blomstedt har en makeløs formende evne, og en usedvanlig plastisk og fleksibel direksjonsteknikk. — Det var den helt store hyldesten som møtte ham og orkestret til slutt. Konserten gjentas i kveld.

AULAEN

ORKESTERKONSERT med Filharmonisk Selskaps Orkester i «Store abonnementsserie». DIRIGENT: Asbjørn Hansli (baryton), Brynjar Hoff (obo). VERK av Bach, Söderlind og Reger.